

Sygn. akt VIII Gz 391/16

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Robert Bury (spr.)

Sędziowie: SO Anna Budzyńska

SO Agnieszka Górską

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2017 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku A. Ł.

o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej

na skutek zażalenia wnioskodawczyni na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 7 września 2016 roku w sprawie XII GU 183/16

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSO Anna Budzyńska SSO Robert Bury (spr.) SSO Agnieszka Górską

UZASADNIENIE

17 czerwca 2016 roku dłużniczka A. Ł. wniosła o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Wskazała, że zaciągnęła kredyt hipoteczny na zakup mieszkania oraz poręczyła mężowi K. Ł. (1) pożyczkę, przez co obecnie nie jest w stanie spłacać swych zobowiązań z uwagi na sytuację zawodową męża, który nie awansował na dobrze płatne stanowisko. Na pogorszenie sytuacji materialnej dłużniczki wpływ miały także działania jej męża, który zaciągnął 32 kredyty konsumenckie.

Sąd I instancji ustalił, że A. Ł. ma 50 lat, z zawodu jest fryzjerką, pozostaje w związku małżeńskim z K. Ł. (1), w którym obowiązuje ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej. Dłużniczka ma jedno dziecko – córkę w wieku 25 lat – E. Ł., obecnie doktorantkę wydziału (...) i (...), która otrzymuje stypendium w wysokości 1.470 zł miesięcznie. Dłużniczka z mężem pomagają córce materialnie przekazując kwoty od 300-500 zł miesięcznie. Mąż wnioskodawczyni ma problemy z krążeniem., a od 6 miesięcy leczy się z uwagi na depresję i nerwicę, przyjmuje w związku z tym leki kosztujące ponad 100 zł miesięcznie W okresie od 12 do 19 października 2011 r. przebywał w Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalu (...), Oddziale Dermatologii i Alergologii z powodu rozpoznania wyprysku przewlekłego rąk i stóp. Wnioskodawczyni jest osobą zdrową, ustalono przebieg pracy zawodowej wnioskodawczy i wysokość zarobków, która w okresie od 2008 roku do grudnia 2010 roku wahała się od 820 zł do 1.972,00 zł. Z dniem 16 grudnia 2010 roku wnioskodawczyni została uznana za osobę bezrobotną z prawem do zasiłku od dnia 24 grudnia 2010 r. w wysokości 742,10 zł miesięcznie oraz od dnia 24 marca 2011 r. w wysokości 582,70 zł miesięcznie. Przez kilka miesięcy 2011 roku dłużniczka uzyskiwała dochód od 1.748 zł do 2.594 zł, w 2012 roku – od 760 zł do 2.330 zł, w 2013 roku 1.100,00 zł. 1 października 2014 r. wnioskodawczyni podpisała umowę z Samodzielnym

Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w S., w ramach której ma świadczyć usługi higieny szpitalnej i żywienia. Umowa została zawarta na czas nieoznaczony, wnioskodawcy przysługiwało wynagrodzenie w kwocie 7,50 zł brutto, przy czym została zobowiązana do wykonywania świadczeń w wymiarze minimum 160 godzin miesięcznie. W dniu 24 października 2014 r. wnioskodawcy podpisała aneks, w którym przyznano jej wynagrodzenie w wysokości 8,50 zł brutto, a na podstawie kolejnego aneksu z dnia 12 lutego 2015 r. wynagrodzenie wnioskodawcy wzrosło do kwoty 9,20 zł brutto, a minimum czasu wykonywania świadczenia wyniosło 200 godzin miesięcznie.

Z tytułu podejmowanej pracy wnioskodawcy uzyskała dochód w kwocie: za 2009 r. – 16.854,22 zł; za 2010 r. – 13.445,61 zł, za 2011 r.- 14.122,13 zł, za 2012 r. – 10.814,40 zł, za 2013 r. – 10.744,00 zł, za 2014 r.- 10.516,77 zł, za 2015 r. – 17.090,18 zł.

Obecnie A. Ł. pracuje w szpitalu (...) jako pracownik higieny i żywienia, zarabiając 2.600 zł netto, a po odjęciu kwot zajętych w wyniku prowadzonych egzekucji, na rękę otrzymuje 1300 zł.

Mąż wnioskodawcy pracuje w Izbie Celnej w S.. W związku z informacją dotyczącą naboru prowadzonego przez kierownictwo (...) Misji Pomocy G. dla (...) (...), na stanowisko ekspertów narodowych, w drugiej połowie 2014 r. K. Ł. (2) złożył prośbę do Dyrektora Izby Celnej w S. o wyrażenie zgody na wzięcie udziału w przedsięwzięciu. Wniosek został rozpatrzony pozytywnie. Mąż wnioskodawcy brał udział w rozmowie kwalifikacyjnej w Ministerstwie Finansów jak również w rozmowie kwalifikacyjnej sprawdzającej znajomość języka angielskiego. Niestety pomimo pozytywnego przejścia kwalifikacji, mąż wnioskodawcy ostatecznie nie został wybrany na stanowisko eksperta narodowego. K. Ł. (2) z tytułu podejmowanej pracy uzyskał dochód w kwocie odpowiednio: 68.402,91 zł, 72.437,66 zł, 75.456,44 zł, 76.922,12 zł, 71.870,65 zł, 75.496,26 zł, 73.902,81 zł.

Do końca 2010 roku małżonkowie mieszkali w nieocieplonej kamienicy przy ul. (...) w S., gdzie musieli naprawić instalację gazową. Mieszkanie to zostało sprzedane pod koniec 2010 r. i przez trzy miesiące małżonkowie wynajmowali lokal mieszkalny za kwotę 1.500 zł miesięcznie. W marcu 2011 roku wnioskodawcy z mężem wprowadzili się do mieszkania przy ul. (...) w S.. Na zakup tego mieszkania 11 stycznia 2011 r. zaciągnęli wspólnie w Banku (...) S.A. preferencyjny kredyt mieszkaniowy 25-letnim okresem spłaty z dopłatami do oprocentowania na zakup nieruchomości na kwotę 299.000,00 zł. Obecnie wnioskodawcy i jej mężowi pozostaje do spłaty kwota 259.947,99 zł. Miesięczna rata spłaty wynosi ok. 1.280 zł. Wówczas dłużniczka zarabiała około 1.000-1.200 zł miesięcznie na rękę, a mąż jej zarabiał około 5.500 zł netto. Z kwoty uzyskanej ze sprzedaży mieszkania przy ul. (...) małżonkowie spłacili kredyt w G. M. Bank w wysokości 180.000 zł, a resztę pieniędzy przeznaczyci na koszty notarialne, wynajem mieszkania, ubezpieczenie kredytu, prowizję pośrednika. Mąż dłużniczki spłacił też 3 karty kredytowe na łączną kwotę około 15.000 zł oraz kredyt w Euro Banku w kwocie 28.800 zł.

23 czerwca 2014 r. K. Ł. (2) zawarł umowę pożyczki w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo – Kredytowej im. S. na kwotę 50.000 zł, której poręczycielem, jak również poręczycielem wekslowym jest wnioskodawcy. Pożyczka została zaciągnięta na okres 10 lat z miesięczną ratą spłaty w wysokości 769 zł. Wówczas wynagrodzenie A. Ł. wynosiło około 1.000 netto, a jej męża ok. 5.500 zł netto. Obecnie wnioskodawcy i jej mężowi pozostaje do spłaty kwota 48.451,96 zł.

Dłużniczka nie posiada wiedzy co do tego, jakie kredyty spłacił tą pożyczką jej mąż, ani jak bardzo mąż jest zadłużony. Nie wie też, jakie raty miesięczne jest on zobowiązany spłacać. Sprawy finansowe dłużniczka zostawiła mężowi, gdyż on sam chciał się nimi zajmować. Nie wie ona dlaczego mąż brał kredyty i czy brał je w celu spłaty poprzednich kredytów. Nie chciała tego wiedzieć. Nie zauważyła również, by podniósł się standard życia rodziny. Mąż dłużniczki stracił orientację w zakresie zaciągniętych zobowiązań, w styczniu 2016 r. przestał spłacać kredyt w Banku (...) S.A. Sytuacja materialna dłużniczki bardzo się pogorszyła.

Wnioskodawcy wspólnie z mężem opłaca czynsz za mieszkanie w kwocie 332,20 zł miesięcznie, w skład którego wchodzi: koszty zarządu, media, fundusz remontowy. Wnioskodawcy wraz z mężem starają się uiszczać je na bieżąco, jednak obecnie Zadłużenie z tego tytułu wynosi ok. 1.500 zł. Również w poprzednich latach w opłatach

za mieszkanie występowała zaległość, m.in. na dzień: 31.12.2013 r. kwota 1.515,31 zł, 31.12.2014 r. kwota 431,88 zł, 31.12.2016 r. kwota 2.514,16 zł. W międzyczasie występowały również różnego rodzaju niedopłaty i nadpłaty w rozliczeniach poszczególnych mediów.

W stosunku do dłużniczki nie zaszły okoliczności, o których mowa w art. 491⁴ ust. 2 pkt 1-2, 4 i ust. 3 prawa upadłościowego.

W skład majątku dłużniczki wchodzi mieszkanie własnościowe o wartości około 320.000 tys. zł, wyposażenie kuchni o wartości ok. 3.700 zł. Posiada też stary samochód marki F..

W oparciu o takie ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 7 września 2016 r. oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości.

Sąd Rejonowy uznał, że A. Ł. jest niewypłacalna w rozumieniu art. 11 praw upadłościowego. Ustalono, że zaprzestała bieżącego regulowania części zobowiązań już w 2013 roku (wobec Wspólnoty Mieszkaniowej w kwocie ponad 1.500 zł, oraz opłaty za zużycie wody i odprowadzenie ścieków – ok. 200 zł). W ocenie Sądu I instancji dłużniczka – będąc niewypłacalną – istotnie zwiększyła stopień swojej niewypłacalności, co najmniej wskutek rażącego niedbalstwa, co decyduje o oddaleniu wniosku.

Sąd Rejonowy zaznaczył przy tym, że dłużniczka upatruje powstania stanu swojej niewypłacalności w mającej miejsce w 2014 r. sytuacji zawodowej męża, który nie zdołał awansować na dobrze płatne stanowisko w pracy. Jednakże ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym z zeznań samej dłużniczki – w ocenie Sądu I instancji – wynikało, iż problemy z bieżącym regulowaniem zobowiązań pojawiły się już pod koniec 2013 roku w postaci zadłużenia wobec Wspólnoty Mieszkaniowej i niedopłaty za zużycie wody i odprowadzenie ścieków. Do niewypłacalności dłużniczki, zadaniem Sądu Rejonowego, doszło w okresie, gdy jej mąż nie aplikował jeszcze na nowe, lepiej płatne, stanowisko.

Sąd I instancji ocenił, że o ile zaciągnięcie kredytu hipotecznego na zakup nowego mieszkania było uzasadnione zarówno sytuacją mieszkaniową, jak i finansową małżonków, których łączne dochody netto wynosiły wówczas ok. 6.500 zł miesięcznie, to jednak pogłębianie zadłużenia przez poręczenie wysokiej pożyczki mężowi w (...) -u im. S., należało uznać za działanie wskutek rażącego niedbalstwa. Dłużniczka zdawała sobie sprawę, iż kredyt ten zostanie przeznaczony na spłatę zadłużenia zaciągniętego przez jej męża, w tym w związku z przekroczeniem limitu na kartach kredytowych. Wobec powyższego nie zasługiwały na uwzględnienie jej twierdzenia, iż nie orientowała się w sytuacji finansowej męża, nie wiedziała, iż posiada on inne kredyty czy też pożyczki. Dłużniczka wyrażając zgodę na zaciąganie zobowiązań pieniężnych przez męża i dodatkowo poręczając ten kredyt, godziła się z faktem, iż w razie wszczęcia przez wierzycieli postępowania egzekucyjnego, będzie odpowiadała całym swoim majątkiem.

Sąd Rejonowy uznał, że dłużniczka, pomimo popadnięcia w problemy finansowe w 2013 roku (nie regulowała już z mężem na bieżąco swoich zobowiązań wobec Wspólnoty Mieszkaniowej, istniała niedopłata za zużycie wody i odprowadzenie ścieków), godziła się na pogłębianie zadłużenia, nie mając realnych szans na regulowanie dodatkowych zobowiązań ze swojego wynagrodzenia. A. Ł., poręczając w trudnej sytuacji finansowej kolejną pożyczkę zaciąganą przez męża, dopuściła się co najmniej rażącego niedbalstwa. Dłużniczka godziła się na zaciągnięcie kredytów przez męża, nie mając pewności iż otrzyma on awans w pracy. Wiek dłużniczki, jej wykształcenie, jak i wykonywana praca nie pozwalały na prognozowanie znaczącej poprawy jej sytuacji finansowej w przyszłości, a cały ciężar regulowania zaciągniętych zobowiązań opierał się na dochodach jej męża. Według Sądu Rejonowego także osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej jest obowiązana do zachowania należytej staranności i ostrożności w prowadzeniu swoich finansów i do niepodejmowania nadmiernego ryzyka. W ocenie zatem Sądu Rejonowego wykluczone było ogłoszenie upadłości tzw. konsumenckiej mającej na celu oddłużenie dłużniczki, ponieważ działała ona nieodpowiedzialnie i nierozważnie, a jej zachowanie należy oceniać jako zachowanie co najmniej noszące znamiona rażącego niedbalstwa.

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy, Sąd Rejonowy nie stwierdził także, aby pogłębianie zadłużenia dłużniczki pozostawało w związku z jej stanem zdrowia. Według Sądu I instancji brak jest względów słuszności i humanitarnych przemawiających za uwzględnieniem wniosku.

Postanowienie w całości zaskarżyła zażaleniem wnioskodawczyni wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

W jej ocenie Sąd I instancji poczynił błędne ustalenia faktyczne, uznał, że stan niewypłacalności dłużniczki wystąpił w bliżej nieokreślonym przedziale czasowym obejmującym 2013 r., podczas gdy wnioskodawczyni stała się niewypłacalna dopiero wtedy, gdy zaprzestała spłacania rat pożyczki zaciągniętej w (...) -u, tj. w grudniu 2015 r. lub w styczniu 2016 r., gdy małżonkowie zaprzestali spłacania rat wobec banku (...) S.A. z tytułu zaciągniętego kredytu, a nie kiedy mąż wnioskodawczyni nie uzyskał awansu w 2014 r.

Dłużniczka dodała nadto, że błędnie Sąd I instancji ustalił, że w stosunku do niej prowadzona jest egzekucja komornicza, bowiem dłużnicze chodziło o prowadzenie windykacji przez podmioty prywatne.

Wskazała także na okoliczności wskazujące, iż zasadnie mogła zakładać, że jej mąż uzyska awans, a co za tym idzie znacznie większe zarobki.

Zakwestionowała, ażeby jej zachowanie się, które spowodowało, iż stała się niewypłacalna, nosiło znamiona co najmniej rażącego niedbalstwa.

Podniosła, że mimo że jest osobą zdrową, to jednak jej możliwości intelektualne są adekwatne do jej wieku oraz odebranego wykształcenia (fryzjerka). Dłużniczka wskazała także na okoliczności uzasadniające – w jej ocenie – uwzględnienie przy rozpoznawaniu wniosku o ogłoszenie upadłości względów słuszności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

1. Zażalenie jest bezzasadne. Część argumentacji wnioskodawczyni zawartej w zażaleniu zasługiwała na uwzględnienie, jednak nie podważa to prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

2. Stosownie do art. 491⁴ ust. 1 Prawa upadłościowego sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa. Trafna jest ocena Sądu I instancji, że wnioskodawczyni doprowadziła do swojej niewypłacalności wskutek rażącego niedbalstwa, jednak argumentacja wymaga uzupełnienia w postępowaniu drugoinstancyjnym oraz wskutek zarzutów zażalenia.

3. Pojęcie niewypłacalności obecnie jest definiowane jako trwała utrata zdolności płatniczych, dłużnik jest niewypłacalny, jeżeli utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych, przy domniemaniu trwałości tego stanu, kiedy opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych przekracza trzy miesiące (art. 11 ust. 1 i 1a prawa upadłościowego). Dla właściwej detekcji niewypłacalności konieczne jest ustalenie, wykonanie jakich zobowiązań obciążą małżonka pozostającego w ustroju wspólności majątkowej. Jeżeli małżonek zaciągnął zobowiązanie za zgodą drugiego małżonka, wierzyciel może żądać zaspokojenia także z majątku wspólnego małżonków (art. 41 § 1 k.r. i o.), czego procesowym wyrazem jest możliwość prowadzenia egzekucji z majątku objętego wspólnością majątkową (art. 787 k.p.c.). Stosownie do art. 30 § 1 k.r. i o. oboje małżonkowie są odpowiedzialni solidarnie za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich w sprawach wynikających z zaspokajania zwykłych potrzeb rodziny. W odniesieniu do zobowiązań niewynikających z czynności prawnych albo zobowiązań zaciągniętych bez zgody drugiego małżonka, odpowiedzialność małżonka jest ograniczona do majątku osobistego oraz do poszczególnych składników majątkowych, wymienionych w art. 41 § 2 k.r. i o. W okolicznościach rozpoznanej sprawy, badanie zaprzestania płacenia zobowiązań przez wnioskodawczynię powinno odbyć się w kontekście długów, co do których istnieje odpowiedzialność majątkiem wspólnym, więc zaciągniętych za zgodą małżonka wnioskodawczyni, długów, o jakich mowa w art. 30 § 1 k.r. i o. oraz długów, za które ponosi odpowiedzialność majątkiem osobistym. Ocena zachowania

przez wnioskodawczynię wymaganej staranności przy zaciąganiu przez nią zobowiązań wymaga odniesienia się do sytuacji majątkowej jej męża, ponieważ możliwości płatnicze obu tych osób decydują o niewypłacalności w odniesieniu od długów zaspakajanych z majątku wspólnego. Stan niewypłacalności istnieje wtedy, kiedy każdy z małżonków trwale utracił zdolność wykonywania zobowiązań pieniężnych, których zaspokojenie następuje z majątku wspólnego. Innymi słowy, rozpoznawanie wniosku o ogłoszenie upadłości jednego z małżonków, kiedy istnieje odpowiedzialność majątkiem wspólnym za niezapłacone długi, połączone powinno być z jednoczesnym badaniem, czy drugi z małżonków utracił zdolności płatnicze.

Trafnie skarżąca podnosi w zażaleniu, że przy ocenie niewypłacalności oraz stopnia zawinienia doprowadzającego do tej sytuacji należy uwzględnić sytuacją majątkową wnioskodawczyni łącznie z sytuacją majątkową męża, skoro istnieje wspólność majątkowa, jednak w zakresie opisanym wyżej.

4. Pojęcie rażącego niedbalstwa, w kontekście analizowanego przepisu art. 491⁴ ust. 1 prawa upadłościowego i definicji niewypłacalności, oznacza przekroczenia podstawowych i elementarnych zasad staranności przy ocenie obecnej własnej sytuacji majątkowej i sytuacji majątkowej, która będzie istniała w czasie trwania zobowiązania, przy czym, jak wskazano, dotyczy to także sytuacji majątkowej małżonka, kiedy istnieje odpowiedzialność majątkiem wspólnym za niezapłacone długi. Osoba fizyczna zaciągając zobowiązanie powinna ocenić nie tylko swoje obecne możliwości bieżącego wykonywania zobowiązań, w tym dochody i oszczędności, ale również, wybiegając w przyszłość, dokonywać swego rodzaju prawdopodobnej antycypacji przyszłych dochodów. Rażące niedbalstwo jest kwalifikowaną postacią braku staranności w przewidywaniu skutków działania, stopień naganności zachowania jest znaczny, jednak możliwość uruchomienia wyższych aktów staranności musi być oceniana jako mieszcząca się w regułach przewidywalności. Konieczność przewidywania możliwości spłaty długów w przyszłości w kontekście majątku i dochodów należy do elementarnej staranności każdego zaciągającego zobowiązanie. Jedynie takie postępowanie osoby fizycznej należy uznać za odpowiadające podstawowym zasadom troski o własne sprawy majątkowe.

Rażącym niedbalstwem jest zaciąganie zobowiązań przy braku łatwej dla każdego oceny możliwości ich spłaty. Jest to wyraz braku elementarnej staranności w trosce o własne interesy majątkowe.

5. Rażące niedbalstwo należy oceniać w kontekście zaciągnięcia zobowiązań obciążających majątek wspólny, wyrażenia zgody na zaciągnięcie takiego zobowiązania przez małżonka albo w kontekście zaciągnięcia zobowiązań obciążających majątek osobisty. Poręczenie kredytu udzielonego małżonkowi wnioskodawczyni oznacza powstanie odpowiedzialność za poręczony dług majątkiem osobistym i wspólnym, ponieważ oznacza jednocześnie zgodę na dokonanie tej czynności przez małżonka zaciągającego pożyczkę.

6. Z treści twierdzeń faktycznych wniosku wynika, że wnioskodawczyni jest zadłużona jedynie z tytułu dwóch umów: kredytowej w związku z nabyciem lokalu mieszkalnego oraz poręczenia pożyczki udzielonej jej mężowi w Spółdzielczej (...) w G.. Twierdzenia te pomijają, że rzeczywiście wnioskodawczyni nie jest stroną umów zawieranych przez jej małżonka, jednak możliwa jest odpowiedzialność majątkiem wspólnym i jej osobistym za te zobowiązania - jak podano w końcowej części wniosku, z tytułu 32 kredytów konsumenckich. Okoliczności powstania tych długów mają znaczenie dla oceny, czy wnioskodawczyni doprowadziła do własnej niewypłacalności w sposób rażąco niedbały. W zależności od okoliczności, czy wnioskodawczyni wyraziła zgodę na zaciągnięcie kredytów konsumpcyjnych przez jej męża, odpowiedzialność za ich spłatę może również obciążać majątek wspólny, którego źródłem jest choćby pobierane przez nią wynagrodzenie. Z zeznań wnioskodawczyni wynika, że pożyczka zaciągnięta w (...) została przeznaczona na spłatę kredytów udzielonych jej mężowi, jednak „maż zagubił się w tych kredytach”, przestał spłacać kredyt hipoteczny. Bezpośrednią przyczyną zaciągnięcia pożyczki w (...) przez męża wnioskodawczyni i udzielenia przez nią poręczenia była spłata uprzednio istniejących już kredytów konsumpcyjnych. Z treści wniosku wynika również, że małżonkowie po sprzedaży lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w S. część uzyskanych pieniędzy przeznaczyli na spłatę długów wynikających z używania karty kredytowej albo kredytów konsumpcyjnych, suma przeznaczona na spłatę zadłużenia przekraczała 72.000 zł. Wynika z tego, że mąż wnioskodawczyni, albo za jej zgodą albo bez zgody, zaciągał dziesiątki kredytów konsumpcyjnych bez właściwego rozważenia swej sytuacji majątkowej. Fakt, że małżonek wnioskodawczyni wykazywał się daleko idącym niedbalstwem w zaciąganiu kolejnych kredytów wynika z konsekwencji - faktu, że

zaprzesztao ich spłaty, a celem uniknięcia postawienia ich w stan wymagalności zaciągnięto pożyczkę w (...). Zaciąganie kolejnych kredytów konsumenckich przez męża wnioskodawczynie mogło się odbyć za jej zgodą lub bez zgody, przy czym każda z tych sytuacji oznacza po jej stronie rażące niedbalstwo w doprowadzeniu do stanu wypłacalności. Nie jest znana wysokość dziesiątek kredytów konsumpcyjnych udzielonych mężowi wnioskodawczynie, jednak z pewnością przekroczyła 50.000 zł, skoro na ten cel zaciągnięto pożyczkę w (...) i część kredytów nie została w ten sposób spłacona. Z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy wynika, że miesięczna rata pożyczki udzielonej przez (...) to 769 zł, rata kredytu hipotecznego to około 1300 zł. Z zeznań wnioskodawczynie wynika, że jej miesięczny dochód to obecnie 2600 zł, natomiast męża przekracza 4.000 zł. Porównanie wysokości tych dwóch długów oraz wysokości zarobków małżonków nie prowadzi do wniosku o trwałości zaprzestania ich płacenia. Z zeznań wnioskodawczynie wynika, że mąż „zagubił się” w kredytach, co właśnie sugeruje, że ilość kredytów konsumpcyjnych jest właśnie przyczyną niewypłacalności.

7. Jeżeli wnioskodawczynie wyrażała zgodę na zaciąganie przez męża dziesiątek kredytów konsumpcyjnych przy jej zarobkach oscylujących miesięcznie w kwotach około 2.000 zł, a często niewiele ponad 1.000 zł., przy okresie bezrobocia a jej męża nawet do 5.500 zł netto, przy obciążeniu kredytem hipotecznym, to zachowanie to rażąco odbiega od należytej staranności wymaganej przy ocenie możliwości płatniczych.

8. W drugiej sytuacji, która nie jest możliwa do ustalenia na podstawie akt sprawy, jeżeli wnioskodawczynie nie wyrażała zgody w zaciąganie kredytów konsumpcyjnych, odpowiedzialność za zobowiązania ograniczona byłaby do majątku osobistego jej męża, chyba że byłyby to czynności z art. 30 k.r. i o. Wnioskodawczynie poręczyła za dług męża w (...), więc w ten sposób wyraziła zgodę na zaciągnięcie zobowiązania, w konsekwencji odpowiedzialność za pożyczkę w (...) obejmuje majątek wspólny, do którego również wchodzi pobrane wynagrodzenia uzyskiwane przez wnioskodawczynie. W ten sposób doszło do konwersji odpowiedzialności za kredyty konsumpcyjne majątkiem osobistym męża na odpowiedzialność majątkiem wspólnym. Działanie takie również rażąco odbiega od elementarnej staranności wymaganej od każdego konsumenta.

9. Stosownie do art. 30 § 1 k.r. i o. oboje małżonkowie są odpowiedzialni solidarnie za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich w sprawach wynikających z zaspokajania zwykłych potrzeb rodziny. Jeżeli kredyty konsumpcyjne zaciągane przez męża wnioskodawczynie były przeznaczone na zaspokajanie zwykłych potrzeb rodziny, odpowiedzialność majątkiem wspólnym i osobistym wnioskodawczynie wynika z cytowanego przepisu. W takiej sytuacji wnioskodawczynie musiała tolerować czynności męża powodujące zadłużenie niemożliwe do spłaty. Wnioskodawczynie powinna kontrolować wysokość zadłużenia, a w sytuacji, kiedy nie jest możliwe porozumienie się z małżonkiem uzyskać orzeczenie o wyłączeniu wspólności majątkowej małżeńskiej, albo pozbawić małżonka prawa zarządu majątkiem (art. 36 i 40 k.r. i o.). Zaniechanie takich czynności jest rażącym niedbalstwem.

10. Reasumując, rażące niedbalstwo wnioskodawczynie w doprowadzeniu do własnej niewypłacalności polega albo na wyrażaniu zgody na zaciąganie przez jej męża kredytów konsumpcyjnych niemożliwych do spłaty albo na poręczeniu pożyczki w (...) prowadzącym do odpowiedzialności majątkiem wspólnym albo na braku zainteresowania czynnościami męża, związanymi z zaspokajaniem potrzeb rodziny i brakiem odpowiedniej reakcji w sytuacji nadmiernego zadłużenia. Stosownie do art. 36 § 1 k.r. i o. oboje małżonkowie są obowiązani współdziałać w zarządzie majątkiem wspólnym, w szczególności udzielać sobie wzajemnie informacji o stanie majątku wspólnego, o wykonywaniu zarządu majątkiem wspólnym i o zobowiązaniach obciążających majątek wspólny. Innymi słowy, trwające od lat zaciąganie dziesiątek kredytów konsumpcyjnych przez męża wnioskodawczynie i tolerowanie tej sytuacji albo doprowadzenie do odpowiedzialności majątkiem wspólnym jest rażącym niedbalstwem.

11. Sugerowana przez skarżącą nieporadność w trosce własne sprawy majątkowe, uzasadniana wykształceniem albo zaufaniem do męża, jest właśnie argumentem przemawiającym za przypisaniem wnioskodawczynie rażącego niedbalstwa (str. 6 zażalenia). Elementarna staranność konsumenta przejawiająca się w kontroli wysokości długów zaciąganych przez małżonka nie jest zależna od wykształcenia ani zaufania, którym obdarzony jest małżonek.

12. Wyłączenie oceny rażącego niedbalstwa w okolicznościach rozpoznanej sprawy mogłoby mieć miejsce przykładowo wtedy, kiedy wnioskodawczyni doprowadziłaby przez swoje czynności albo zaniechania do powstania długów, których spłata byłaby realna, uzasadniona rozmiarem tych długów i dochodami. Następnie, zaś miałyby miejsce takie okoliczności, niemożliwe do przewidzenia w chwili powstania zobowiązań, które spowodowałyby niewypłacalność dłużniczki, przykładowo choroba jej lub małżonka, utrata zarobków. Nie należy do tych okoliczności niepodniesienie zarobków małżonka. Z twierdzeń wnioskodawczyni zawartych w zażaleniu (str. 4) wynika, że zmiana miejsca pracy przez jej małżonka miała być remedium na złą sytuację finansową rodziny. W 2014 roku istniało zadłużenie z szeregu kredytów konsumpcyjnych, które mogły skutkować niewypłacalnością, a bezpośrednim skutkiem tego stanu rzeczy było zaciągnięcie pożyczki w (...) i w konsekwencji niemożność obsługi całego zadłużenia w 2016 roku. Już w 2014 roku istniały bezpośrednie przyczyny niewypłacalności, które ujawniły się na przełomie 2015 i 2016 roku. Ponadto zaciągnięcie kolejnego zobowiązania w (...) w sytuacji, kiedy małżonek nie uzyskał jeszcze bardziej płatnej posady, a możliwe były jedynie przewidywania poprawy sytuacji majątkowej, jest właśnie rażącym niedbalstwem. Działaniem noszącym znamiona rażącego niedbalstwa jest zaciąganie kolejnych zobowiązań kredytowych na spłatę już istniejących przy braku realnej perspektywy zmiany sytuacji finansowej i przy braku poprawy warunków kredytowych.

13. W 2014 roku prawo upadłościowe definiowało niewypłacalność jako niepłacenie choćby dwóch wymagalnych zobowiązań pieniężnych. Z dowodów wynika, że na koniec 2013, 2014 i 2015 roku wnioskodawczyni pozostawała dłużnikiem wspólnoty mieszkaniowej oraz z tytułu mediów w niewielkiej wysokości. Konstatacja Sądu I instancji, że stan taki oznacza niewypłacalność według poprzednio obowiązujących przepisów nie jest prawidłowa. Rozliczenie na koniec roku nadpłaty albo niedopłaty należności z tytułu mediów nie oznacza, że zaprzestano ich płacenia, w konsekwencji niepłacenie jednego długu wobec wspólnoty mieszkaniowej nie oznaczało niewypłacalności. W tym zakresie zarzuty zażalenia są słuszne, jednak nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Przy przyjęciu, że niewypłacalność dłużniczki powstała na przełomie 2015 i 2016 roku, jej bezpośrednim źródłem jest kilkadziesiąt kredytów konsumpcyjnych zaciągniętych przez męża.

14. Sąd I instancji na podstawie zeznań wnioskodawczyni ustalił, że w stosunku do niej prowadzona jest egzekucja. Nie ma innych dowodów potwierdzających te okoliczności, przy przyjęciu nawet twierdzeń zażalenia, że w stosunku do wnioskodawczyni nie toczy się egzekucja, okoliczność ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia.

15. W przypadku przesłanki negatywnej określonej w art. 491⁴ ust. 1 Prawa upadłościowego (w przeciwieństwie do przesłanek z art. 491⁴ ust. 2#4) ustawodawca nie przewidział możliwości ogłoszenia upadłości dłużnika w przypadku jej ziszczenia się, jeżeli przemawiają za tym względy słuszności, czy humanitaryzmu. Nawet zatem gdyby wystąpiły one w niniejszej sprawie, to i tak pozostałyby bez znaczenia dla jej rozstrzygnięcia w sytuacji, w której podstawą oddalenia wniosku jest art. 491⁴ ust. 1 Prawa upadłościowego. Na marginesie - wbrew twierdzeniom zażalenia, nie mam żadnych dowodów na okoliczność, że niewypłacalność wnioskodawczyni należy wiązać z problemami zdrowotnymi córki albo jej męża. Nie ma żadnych dowodów potwierdzających, że koszty leczenia tych osób były znaczne. Choroba córki, jak również męża dłużniczki pozostawały bez wpływu na popadnięcie w stan niewypłacalności w 2015 roku, podczas gdy choroba córki leczona była w 2007 roku, zaś męża - w 2011 roku. W każdym razie, jeżeli konieczne było ponoszenie kosztów leczenia rodziny to zaciąganie kilkadziesiątu kredytów konsumpcyjnych stanowi rażące niedbalstwo. Nie ma podstaw do ustalenia, że nastąpiła degradacja zawodowa K. Ł. (1) - na tą okoliczność wnioskodawczyni przedstawiła żadnych dowodów.

16. Wbrew twierdzeniom zażalenia nie jest wyłączone ogłoszenie upadłości, jedynie jednego z małżonków pozostających we wspólności majątkowej małżeńskiej, ponieważ odmiennie w stosunku do tych osób może kształtować się przesłanka rażącego niedbalstwa w doprowadzeniu do niewypłacalności. Stosunki majątkowe małżonków po ogłoszeniu upadłości reguluje art. 124 prawa upadłościowego, sposób odpowiedzialności za długi wynika z kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Niezrozumiały jest zatem zarzut sprzeczności z moralnością nieogłoszenia upadłości jednego z małżonków.

17. W tym stanie rzeczy zażalenie należało oddalić na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., stosowanymi na podstawie art. 35 Prawa upadłościowego.

SSO Anna Budzyńska SSO Robert Bury (spr.) SSO Agnieszka Górka

VIII Gz 391/16

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)